

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen reuzenhuis te Antwerpen (Borgerhout)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009,

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

het reuzenhuis, gelegen te Antwerpen (Borgerhout), Turnhoutsebaan 110;
bekend ten kadaster: Antwerpen, 24e afdeling, sectie A, perceelnummer 520A.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De historische, meer bepaald de historisch-stedenbouwkundige waarde wordt omschreven als volgt:

Door zijn ligging aan de Turnhoutsebaan, de oude as die Deurne vanouds met Antwerpen verbond en die nog steeds de hoofdadere van deze gemeente is, vervult

het oud-gemeentehuis een sleutelpositie in de stedenbouwkundige ontwikkeling van Borgerhout. Het gemeentehuis werd opgericht op de plaats waar sinds 1713 het Reuzenhuis stond. De eerste parochiekerk stond in de onmiddellijke omgeving op het Laar. Het is ook geen toeval dat het latere gemeentehuis, thans districtshuis op een boogscheut van het eerste gemeentehuis werd opgericht. Hier klopt het historische hart van Borgerhout en ook nu nog is dit het levendigste deel van de gemeente.

De historische, meer bepaald de staathuishoudkundige historische waarde wordt omschreven als volgt:

Vóór de scheiding van Deurne, die op 13 juni 1836 bij wet werd vastgelegd, vormden de Borgerhoutenaars de meerderheid in de toen nog gemeenschappelijke gemeenteraad. De verkiezingsoverwinning resulteerde in 1833 in de oprichting op Borgerhouts grondgebied van het eerste gemeentehuis voor Deurne en Borgerhout samen.

Na de oprichting van de Belgische staat maakten verschillende gemeenten plannen voor de bouw van een nieuw gemeentehuis. In een aantal gevallen kwam het ook tot een uitvoering, doch zelden bleef het toen gebouwde gemeentehuis tot op heden gaaf bewaard. Borgerhout vormt hierop een uitzondering en is één van de weinige gemeenten met een vrijwel intact bewaard gemeentehuis uit de allereerste jaren van het onafhankelijke België.

De historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde wordt omschreven als volgt:

Het oud-gemeentehuis van Borgerhout dateert van 1833 en is daardoor één van de oudste gemeentehuizen van België. Het werd opgetrokken in laatclassicistische stijl naar ontwerp van bouwmeester Jan Hoefnagels. Hoogst waarschijnlijk was het ingenieur Jean-Baptiste De Dobbeleer (1784-1868) die het plan corrigeerde. Kenmerkend voor de classicistische stijl zijn de uitgesproken zin voor symmetrie en het gebruik van klassieke elementen zoals het fronton, het hoofdstel, natuursteen of een imitatie ervan. De planindeling met grote circulatieruimten, raadkamer, secretarie, veldwachterswoning en cachot beantwoordt aan de functieomschrijving. Opvallend is de aandacht voor de representatieve uitstraling van het gebouw. De sobere interieurafwerking is eigen aan het classicistische stijldioom.

De socio-culturele waarde wordt omschreven als volgt:

Na gedurende meer dan vijftig jaar als gemeentehuis te hebben dienst gedaan werd in het oud-gemeentehuis de muziekschool ondergebracht en geruime tijd was ook het Borgerhouts Heemmuseum er gevestigd. Honderdzeventig jaar lang vertegenwoordigde het zowel maatschappelijk (als gemeentehuis) en cultureel (als muziekschool, museum) een centrumfunctie in de (deel)gemeente Borgerhout waar luttele jaren leegstand niet tegenop kunnen.

Dat het oud-gemeentehuis meer is dan een voormalig administratief centrum bewijst de nog steeds gangbare naamgeving "Reuzenhuis" en "Reuzenpoort", verwijzend naar ommegangen en volksvertier. De Borgerhoutse Reuzenommegang gaat terug tot 1712. Nog elk jaar gaat in september de ommegang uit en dansen de reuskens er op hun reuzenlied. Het ontstaan van het "Reuzenhuis" is onlosmakelijk verbonden met de oorsprong van deze traditie.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994 en 22 augustus 2006).

Brussel, 9-12-2009

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS